

Česká a světová literatura do poloviny 19. století

Mgr. Lenka Trtíková

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Alexandr Sergejevič Puškin

Evžen Oněgin

VY_32_INOVACE_06_I_10_CJ

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Životopisné údaje

- 1799 -1837
- ruský básník, prozaik a dramatik
- započal éru romantizmu a realizmu
- pocházel ze staré šlechtické rodiny
- měl spojení s děkabristy
- pro své verše musel v r. 1820 odejít do vyhnanství na jih Ruska, později byl vypovězen na své venkovské sídlo
- v r. 1827 mu byl povolen návrat do Petrohradu
- dvorské intriky ho dohnaly k souboji, v němž byl zabit

Dílo (výběr):

Kavkazský zajatec (1821)

Bachčisarajská fontána (1823)

Cikáni (1823)

Boris Godunov (1825)

Evžen Oněgin (1833)

Piková dáma (1833)

Kapitánská dcerka (1833)

Evžen Oněgin

- veršovaný román v sobě spojuje prvky romantické s prvky realistickými
- mnohokrát zpracován v jiných druzích umění (opera - P. I. Čajkovskij, scénická hudba – S. Prokofjev; film : první v r. 1911, poslední v r. 1999; televizní zpracování)

Úkoly pro četbu knihy:

1. Uved'te prostředí a dobu, ve které se dílo odehrává.
2. Charakteristika Oněgina - chrakter, vlastnosti, záliby... Charakterizujte jeho život v Petrohradě a jeho postoj k tomuto životu. Co je důvodem pro změnu prostředí? Jaký byl jeho postoj k životu na venkově? Jaký je jeho vztah k ostatním postavám (Tat'ána, Lenský, Olga), jak se tyto vztahy proměňují (pokud se proměňují)? Jaký je vztah ostatních postav k Oněginovi? Jak později vysvětluje svou lásku k Tat'aně, jaké jsou jeho argumenty? Vysvětlete, proč je Oněgin považován za příklad "zbytečného člověka".

-
3. Charakteristika Tat'any - charakter, vlastnosti, záliby.... Charakterizujte její život, motivy, které vedly k tomu, že se zamilovala do Oněgina. Jaký je její vztah k ostatním postavám (Oněgin, Olga, rodiče), jak se tyto vztahy proměňují (pokud se proměňují)? Jaký je vztah ostatních postav k Tat'áně? Jaké byly její motivy pro uzavření sňatku, jak tento sňatek hodnotí?
 4. Tat'ánin dopis Oněginovi - charakteristika - Co prožívá, jaké jsou její obavy, naděje....? Jaká je Oněginova reakce? Jaké jsou jeho argumenty pro odmítnutí? Tat'ána dopisem porušuje dobové konvence - jaké?

5. Oněginův dopis Tat'áně - charakteristika Co prožívá, jaké jsou jeho argumenty, naděje....?

Jaká je Tat'anina reakce? Jaké jsou její argumenty pro odmítnutí? Tyto argumenty jsou konvenční, nebo morální?

6. Proč je oslava u Larinových klíčovou událostí ve vývoji děje?

7. Vyjadřuje autor svůj vztah k postavám (Tat'áně, Oněginovi)? Pokud ano, jaký tento vztah je?

-
8. Charakteristika formální stránky - povšimněte si, jak jsou uspořádány sloky. Jak jsou uspořádány rýmy? Jaký jazyk používá autor (archaizmy, nespisovné výrazy, hovorové, cizí slova....) a jaká je funkce tohoto výběru slovní zásoby? Jakými formálními prostředky vyjadřuje emoce, vzrušení apod.
 9. Uved'te, které rysy romantizmu jsou obsaženy v díle, a dolož je konkrétními příklady.
 10. Román obsahuje i některé realistické rysy. Které?

Ukázka I

Chorobou , na niž jednou zhynem,
nezjistí-li se příčina,
po našem chandrou, jinak splínem,
nakazil se můj hrdina
pomalu sice, ale jistě...
ne že by si snad božekriste
chtěl vehnat kulku do čela,
chut' žít však ztratil docela...
Childe-haroldovsky chmurný, bledý,
jak přízrak když se objeví,
whist, klípky, něžné úsměvy
či vyzývavé nápovědi,
nic nechce znát, nic nevnímá
nepřítomnýma očima.

Úkoly k rozboru:

1. Zasad'te ukázkou do kontextu celého díla.
2. Vyhledejte v ukázce romantické motivy.
3. Jak jsou uspořádány verše a rýmy?
4. Vysvětlete použití tří teček v ukázce.

Ukázka II

Čas jara míjí nenávratně,
mé sny se v dálce ztrácejí...

Věřte: jak sestru vás mám rád...ne,
snad ještě mnohem něžněji.

Má střízlivost vám dobře radí:
své sny a touhy každé mládí
častokrát v letu vymění,
strom každý rok je zelený
a s každým jarem znova kvete.

Proč, nebe jistě dobře ví.

Zas přijde láska...ale vy...
příště se radši ovládněte,
muži jsou různí, leckterý
by zneužil té důvěry...

Úkoly k rozboru :

1. Zasad'te ukázkou do kontextu celého díla.
2. Která postava v ukázce promlouvá, ke komu?
3. Jaké emoce mluvčí v ukázce vyjadřuje?
4. Vyhledejte v ukázce obrazná vyjádření.

Zdroje:

- Macura, Vladimír, *Slovník světových literárních děl : M-Z. 2. díl. zpracoval kolektiv autorů za vedení Vladimíra Macury.* Vyd. I. Praha : Odeon, 1988. 475 s. ; .
- Puškin, Alexandr Sergejevič: *Evžen Oněgin.* (z rus. orig. přel. O. Mašková). 3. vyd. v tomto překl. Praha : Odeon, 1987. 247 s.